

Solen orkar nästan inte över trädtopparna

Foto: Sören Stenberg

Lind Sigvard
PI 3207
793 00 LEKSAND

S 1995

Leksands Fågelklubb

Nr 2 1995

Redaktionens sida

Ansvarig utgivare: Staffan Müller, Sunnanäng 35,
793 90 Leksand, tel. 0247-611 06

Redaktion Staffan Müller, Sören Stenberg
och Anders Hans

Medlemsavgifter 1995: Vuxna 100:-
Familjemedlemmar 30:-
Ungdomar födda 1974 och senare 30:-

Adressändringar till: Henry Pollack, Klockarvägen 4
790 30 Insjön, tel. 0247- 409 64

Postgiro nr: 438 26 34-6 Bankgiro nr: 456-4373

Tidskriften ges ut 4 ggr/år. Fågelklubbens medl. får den utan kostnad.

Innehållsförteckning:

3	Fågelklubbens framtid	23	Backsvalor och andra fåglar i en frånvarande vår
5	Kontaktpersoner	25	Häckfågeltaxering, fågelatlas och punktrutt
7	Törnskator	27	Vad är DOF
11	Limsjön 1995	29	Höjd medlemsavgift.....
15	Projekt Lom	31	Vårprogram 1996.....
17	Rapport från projekt Pilgrimsfalk		
21	Invasion i Dalarna		

Omslagsbild: Varfågel

Foto: Gunnar Lind

Fågelklubbens framtid

☞ Staffan Müller

Vår förening har ett brett utbud av aktiviteter. Läs igenom sida 5 så förstår Du vilket brett engagemang som finns inom Leksands fågelklubb.

Det är ett 20-tal medlemmar som står för merparten av de insatser som görs för vår fågelfauna.

Många av projekten är mycket tidskrävande och de som är engagerade hinner inte med så mycket annat inom föreningen än att fullfölja sina projekt.

Därför behövs det fler medlemmar till de olika arbetsgrupperna.

En annan fråga som tagits upp inom fågelklubben är att föreningen saknar en riktig föreningsprofil och är ganska anonym.

*Hur skall vi engagera mer folk till vårt arbete?

*Hur skall vi skapa en klubbkänsla inom föreningen?

Det är två vitala frågor som sysselsatt styrelsen de senaste månaderna.

Styrelsen har kallat in de olika kontaktpersonerna för de olika projekten till en diskussionshelg som berört fågelklubbens framtid. För att göra det hela lite mer angenämt tog vi oss ner till Varberg och Getterön i oktober. Ett par livliga "spånarmöten" kombinerade med havsfågelskådning visade sig vara en osedvanligt god blandning!

Styrelsen och ytterligare 8 medlemmar fick en mycket minnesvärd helg nere på Väst-kusten.

På vandrarhem

Varbergs ornitologiska förening har en fantastiskt fin klubblokal med utmärkt logi och utsikt över havet och den spännande fågel-lokalen Getterön.

Efter en kaotisk nerresa i storm och ösregn anlände vi sent på fredagskvällen till Varberg. I den förnämliga samlingslokalen kunde vi redan den första kvällen påbörja mötet om fågelklubbens framtid.

Hur skapa klubbkänsla?

Leksands kommun har ställt en förfrågan till vår förening om vi är intresserade av att ta hand om lokalerna vid Norsbro vid Limsjöns utlopp i Älven.

Det är de gamla verkstadslokalerna som

är till salu.

I dag används norsbrofastigheten av miljökontoret som bl.a genomför årliga timring-skurser i verkstaden. Dessutom används lokalerna av Björn Holmbergs ALU-gäng som är sysselsatt med att rusta upp Limsjöns fågeltorn, vandringsleder och beteshagarna runt Limsjön. Under sommarhalvåret upplåts en del av förråden till naturmålare som har galleri där. Den äldsta verkstadsbyggnaden fungerar också som samlingsplats för de skolklasser och andra grupper som skall guidas runt sjön.

Med tanke på ett allmänt önskemål om att det är dags för oss att skaffa en klubblokal för att förstärka den klubbkänsla vi efterlyst, kom kommunens förfrågan mycket lämpligt.

En stor del av fredagkvällen gick åt till att fundera över våra lokalbehov och hur vi i framtiden skall kunna samordna verksamheten vid Norsbro. Göte Bergqvist och Staffan Müller fick i uppdrag att förhandla vidare med kommunen.

Klubbkänslan

Leksands fågelklubb är en hårt arbetande förening med mycket aktiva arbetsgrupper. Det är ytterst sällan man samlas till gemensamma aktiviteter och samvaro. Detta antogs vara huvudorsaken till att den riktiga klubbkänslan saknas.

En framtida klubblokal kommer givetvis att betyda mycket för oss, men det krävs också ett utökat programutbud. Bl.a efterlystes fler gemensamma resor till fågellokaler nära och i fjärran. Åtminstone en resa per år, till platser typ Ottenby och Falsterbo önskades.

Fler gemensamma föreläsningar och bildvisningar efterlystes också.

Mindre anonyma

Varbergsmötet fastslog också att det behövs många fler aktiva medlemmar som engagerar sig i det tidskrävande arbetet inom våra projekt.

Vi måste bli mindre anonyma och skall visa upp vad vi håller på med samt aktivt värva folk till arbetsgrupperna.

Framtiden är ljus

Med tanke på det engagemang och den livliga diskussion som fördes nere i Varberg, behöver styrelsen inte vara orolig för fågelklubbens framtid. Valberedningen kommer att få ett styvt jobb för att hitta en ersättare till Henry Pollack som av sagt sig ordför-

andeskapet. Samtidigt kanske det är dags för ett generationsskifte i vår förening. Henry har tillsammans med undertecknad lett föreningen i snart 20 år!

Nästa år tar vi nya tag med en ny ordförande, en läcker klubblokal(?) och massor av spännande utflykter och kvällsträffar på programmet.

Inte bara tugg

Två kvällars intensiv debatt varvades med två fantastiska exkursioner i varbergstrakten. Vid Gubbanäsan, klipporna närmast havet, fick vi under lördagen tillfälle att med hjälp av lokal, sakkunniga ornitologer följa det fågelliv som i den hårda västliga vinden, passerade kusten.

Massor av havssula, alkekung, tretåiga måsar, sillgrisslor och tordmular trycktes in från fiskebankarna långt ute till havs och många av oss fick tillfälle att "kryssa" många nya arter.

Efter lördagens storm, kom söndagen med nästan stiltje. Då vandrade vi omkring på Getterön, den vassbevuxna viken intill Varberg. Där kunde vi bland annat titta på en del vadare och änder. Skäggmes och spetsbergsgås, blev två av dagens höjdare.

Getterön nästa!

Getterön är bara en av många fantastiska fågellokaler i vårt avlånga land. Det var många år sedan vi besökte Ottenby på Öland, Falsterbo och Kvismaren. Vi har aldrig gjort en gemensam resa till Hornborgasjön, landets förnämsta fågelsjö!

Vi får hoppas att den "nya" fågelklubben tar oss med ut på alla dessa fantastiska resmål. Varför inte börja i Varberg, på Getterön!

LEKSANDS FÅGELKLUBB

KONTAKTPERSONER:

Styrelse

Ordförande:	Henry Pollack	0247- 409 64
Sekreterare:	Staffan Müller	0247- 611 06
Kassör:	Göte Bergqvist	0247- 228 24
Ledamot:	Anders Hans	0247- 144 02
Ledamot:	Conny Land	0247- 225 45

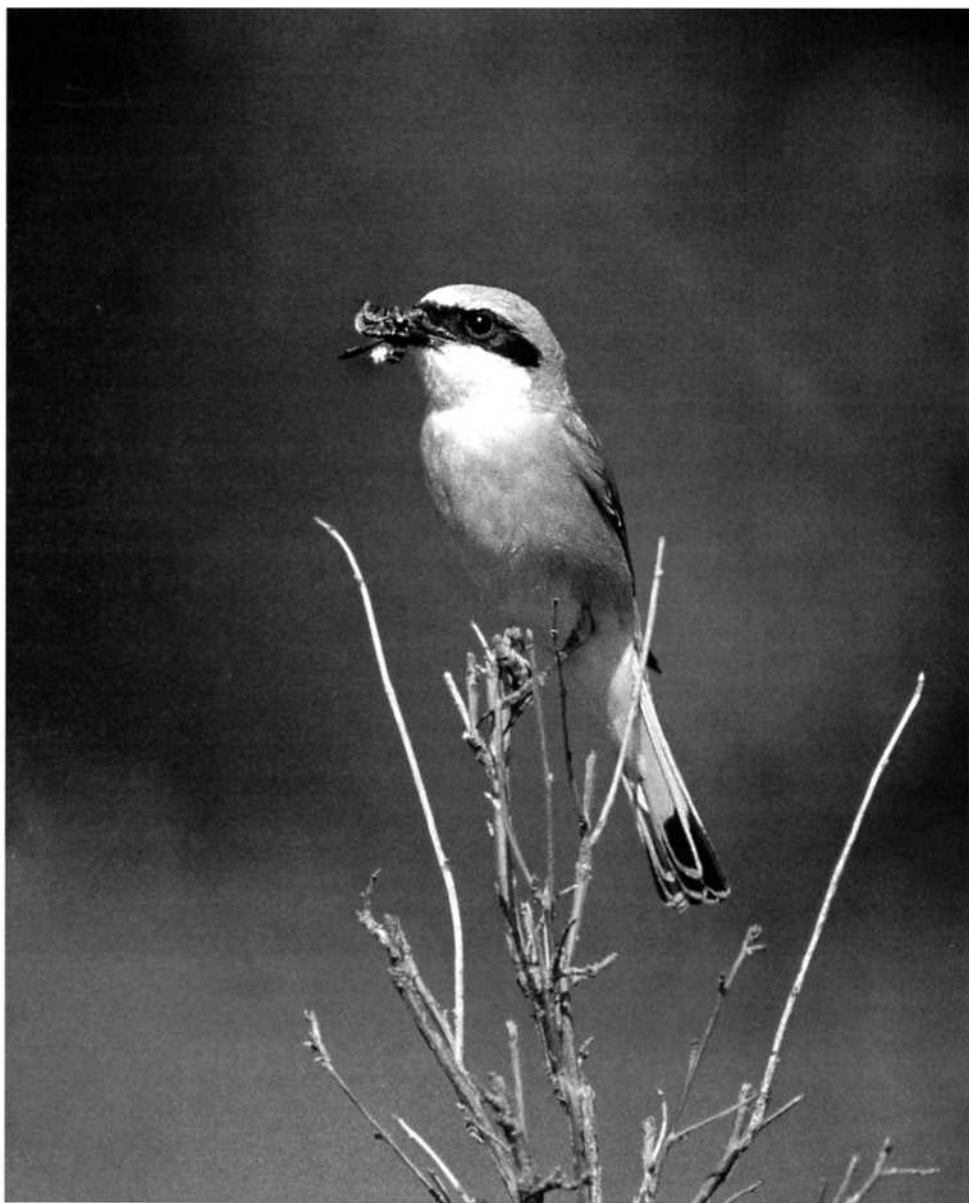
Kontaktpersoner

Kontakt SOF:	Anders Hans	
Kontakt allmänheten:	Staffan Müller	
Kontakt Limsjön:	Gunnar Lind	0247- 348 66
Rapportmottagare:	Conny Land	

Projektansvariga

Projekt Lom (SOF,SNF,WWF):	Anders Hans	
Projekt Pilgrimsfalk (SNF):	Lasse Nilsson	0247- 333 92
Projekt Tornfalk/ Slaguggla:	Gunnar Lind	
Projekt Berguv (DOF):	Henry Pollack	
Projekt Backsvala(DOF):	Bogdan Persson	0247- 333 12
Ringmärkning ACRO:	Staffan Müller/ Inga-Lill Paulsen Andersson	0241- 512 82
Batterisortering:	Staffan Müller	
Öinventering:	Thomas Henriksson	0247- 225 28
Örnutfodring:	Bogdan Persson	

Om Du vill engagera dig i något av dessa projekt, skall Du kontakta någon av de ovanstående personerna. Det praktiska arbetet i föreningen är mycket tidskrävande och din hjälp kommer väl till pass!

Törnskata med näbben full av steklar

Foto: Tero Niemi

Törnskator.

✎ Gunnar Lind

I Dalarna finns två representanter för törnskat familjen, nämligen törnskatan och varfågeln. Törnskator är storhövade fåglar med lång stjärt och kraftig, i spetsen böjd näbb. De är lätta att få syn på för de sitter oftast på väl exponerade utsiktsplatser såsom en trädtopp, stolpe, telefontråd el. dyl. Där sitter de och spanar efter byten och vickar allt emellanåt med stjärten i sidled. Under varma soliga dagar, då det är gott om byten, fångar fåglarna fler byten än de kan förtära och överskottet sparar de till dagar då väderleken gör jakten mindre framgångsrik. I deras revir hittar man därför ofta insekter spetsade på taggar eller vassa kvistar och ibland småfåglar och smågnagare upphängda i grenklykor. Vid förflyttningar mellan olika utkiksposter flyger de lågt över marken i rak linje men vid längre förflyttningar på högre höjd är flykten bågformig.

Törnskata.

Törnskatan är ungefär så stor som en domherre i kroppen. Hanen är vackert tecknad med rödbrun ryggsida och vingar, huvudets översida och övergump är askgråa och stjärten svart med vita ytterkanter. Undersidan är vit med rosa anstrykning. Näbben är svart och en svart ansiktsmask sträcker sig från näbbroten till örontrakten. Honan är brungrå med ljust vattrat bröst och ungfåglarna liknar henne men de är något rödaktigare i fjäderdräkten.

Törnskatorna föredrar öppna platser med låg buskvegetation. Tidigare fanns de i våra trakter ofta i anslutning till skogsbryn och inägor i skogen men flertalet av de senare är nu beskogade. I stället har de talrika hyggena blivit en lämplig biotop för dem och i Dalarna har arten ökat i antal och utvidgat sitt utbredningsområde och den finns nu över hela landskapet. Under de senaste åren har törnskatan tyvärr åter minskat i antal.

Törnskatorna anländer från vinterkvarteren till våra trakter under senare delen av maj. Strax efter ankomsten kan man under en kort period höra hanens sång som är ganska vacker och omväxlande. Den består av diverse härmljud från andra fåglar inflettade med egna locklåten. Då hanen lyckats locka en hona till sitt revir börjar paret omedelbart med bobygget vilket tar några dagar i anspråk. Boet byggs i våra trakter oftast i enbuskar eller ungranar men även tall och olika lövbuskage används och ibland även rishögar. Materialet till boet består av kvistar, torra växtstjälkar, mossa, löv mm och inuti är det fodrat med torrt gräs, fina rottrådar, hår och ibland lite dun. Äggen som mestadels är fem till sex har mycket varierande utseende och de ruvas i ca 15 dygn, huvudsakligen av honan. Hanen matar honan under ruvningen och när ungarna kläckts får han ensam försörja familjen i inemot en vecka medan honan hela tiden vistas hos ungarna i boet. Därefter hjälps makarna åt med födoanskaffningen och ef-

Törnskator. Övre bilden en hane, den undre visar en honfågel.

Foto: Lennart Mathiasson/N(ovan)
Anders Hans (nedan)

ter omkring 15 dygn lämnar ungarna boet men de är beroende av föräldrarna i ytterligare några veckor. Födan består av större insekter såsom skalbaggar, gräshoppor, humlor mm. men de tar även fågelungar, ödlor och små möss. Under augusti lämnar törnskatorna våra trakter och drar söderut till vinterkvarteren i tropiska och södra Afrika.

Varfågeln.

Varfågeln är större än törnskatan och ungefär så stor som en taltrast och till färgen är den grå, vit och svart. Hjässa, nacke och rygg är grå, undersidan vit, vingarna svarta med vitt vingband och stjärten svart med vita kanter. I likhet med törnskatan har den svart näbb och svart ansiktsmask. Könen är i stort sett lika tecknade medan ungfågeln är något bruntonade och har svaga vattringar på bröstet.

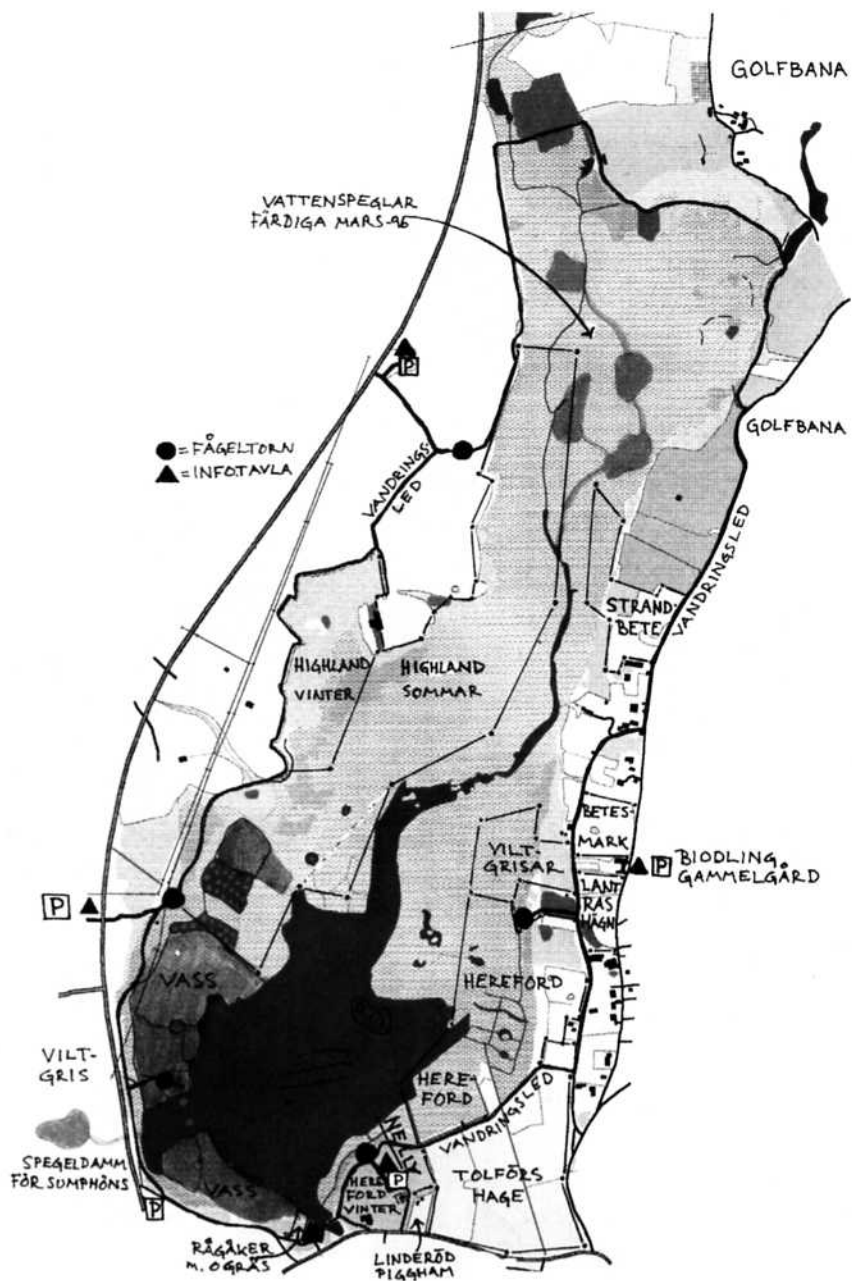
På 50-talet ansågs varfågeln vara en utpräglad norrlandsfågel och i Dalarna fanns den då endast i de allra nordligaste delarna. Under 60- och 70-talen ökade den plötsligt i antal och vidgade sitt utbredningsområde söderut. De stora kalhyggerna tycktes vara ypperliga biotoper för den och häckningar noterades över hela landskapet. Här i Leksand fanns den då på flertalet av de större hyggerna. Under 80-talet började den åter minska i antal och det är tveksamt om den fortfarande är årlig häckfågel i kom-

Stöd Leksands naturvårdsfond!

munen.

Till skillnad från törnskatan är varfågeln ingen långflyttare utan vintertillhållet är västra Europa men många fåglar stannar också kvar i de södra delarna av Sverige under vintern. Även i våra trakter förekommer emellanåt enstaka övervintrande ex. Redan i april månad har varfågeln besatt sina häckningsrevir och bobygget påbörjas under månadens senare del. I våra trakter har tallen varit det dominerande boträdet och ofta har den vuxit i kanten av en myr. Boet är byggt av torra kvistar, grässtrån, mossa och skägglav samt fodrat med hår och fjädrar. Äggen läggs redan i slutet av april eller i början av maj och antalet varierar vanligtvis mellan fem och sju. Liksom hos törnskatan svarar honan för ruvningen vilken tar ca 15 dygn i anspråk. Ungarnas botid är ca 20 dygn men föräldrarna matar dem ytterligare i ungefär en månads tid innan de är självständiga. Födan består av småfåglar, smågnagare, ödlor samt större insekter. Under jakten sitter varfågeln på någon fristående utsiktspost och spanar efter byten men man ser dem också ryttla ganska ofta. Småfåglar försöker de fånga genom att förfölja dem under flykten och påfallande ofta lyckas dessa jakter. Från höstkanten börjar varfågeln dra söderut och under oktober månad passerar flertalet fåglar våra trakter på väg till vinterkvarteren.

Massor av natur behöver skyddas.
Din julgåva kan hjälpa oss att lösa in värdefull skogsmark.
Kontakta Miljökontoret för mer info!
Postgiro nr 44 99 57 - 0

Skala 1:10000

Limsjön 1995

✉ Staffan Müller

Det har gått 6 år sedan de första "spadtagen" togs i Limsjön. Resultatet har inte låtit vänta på sig. Den häckande fågelfaunan har ökat från nästan ingenting till i stort sett allt som är möjligt att finna i en mellansvensk slättsjö. Med tanke på att endast ca en tredjedel av sjöns yta är åtgärdad, är det lätt att förstå att fågellivet i Limsjön kan förstärkas ytterligare. Även strandängarna som tidigare varit förbuskade och trädbevuxna, har en potential som måste släppas loss. Det kan låta märkligt att Limsjöns fågelliv tycks gynnas ju mer man "stör" våtmarken och ju mer man huggar bort buskar och träd. De erfarenheter vi hittills fått av åtgärderna visar emellertid att så är fallet. Därför fortsätter sjöns restaurering. Arbetsgruppen bakom restaureringen består av Gunnar Lind från fågelklubben och Staffan Müller som i dessa sammanhang representerar miljö- och hälsoskydds nämnden. Så här har vi tänkt oss fortsättningen:

Norra Limsjön

I dag är fågellivet i norra Limsjön tämligen enahanda. Tranan häckar med 2 par. Dem värnar vi om.

Enkelbeckasin, sävsparv och enstaka vattenrall finns också i starrnaden.

Eftersom Limsjön "lutar", botten ligger högre upp i norr än i söder, har de fränsningsåtgärder som vidtagits ej givit annat resultat än att vegetationen förändrats. Avsaknaden av vatten innebär att fågellivet ej etablerat sig i maden.

En liten grävd provyta, ca 300 kvadratmeter, samsades under föregående år inte mindre än 2 par kricka och en gräsandsfamilj. Bristen på öppna vattenspeglar är således uppenbar. Vi har tagit fasta på detta och fortsätter nu med att gräva ut norra Limsjön.

Vi tänkte oss först, att med hjälp av en jordvall placerad tvärs över sjön på dess smalaste ställe, höja vattennivån i norra Limsjön med en halv meter. P.g.a av markförhållandena, blev vi dock avrådade att ge oss på denna relativt billiga variant att skapa mer öppet vatten. En jordvall skulle helt enkelt ha sjunkit ner i dyn!

Därför har vi istället vänt oss till Naturvårdsverket som kommer att finansiera grävning av 4 vattenspeglar om vardera ca 6 000 kvadratmeter, dvs 4 st fotbollsplanestora vattenytor! Dessa kommer att placeras så att tranreviren ej påverkas. Vår målsättning är att sumphöns, simänder, skratmåsar, gäss och svanar skall finna lämpliga livbetingelser i de grunda vattenspeglarna. På de revlar som skall schaktas upp inom vattenspeglarna, hoppas vi att bl.a brushanen skall finna lämpliga spelplatser.

Norra Limsjöns restaurering innebär ett ökat behov av återkommande underhållsarbete. Det är framför allt risken för förbuskning av revlarna som oroar. Vi hoppas att fågelklubben kan lösa detta problem gemensamt med kommunens beredskapsfolk.

Strandängarna

Det var många undrande ögonbryn som höjdes när vi beslutade att "kalavverka" stranden vid Tibble.

Fågellivet gick ju miste om fina skogs- och buskmarker. Eftersom den högre vegetationen har varit perfekta utsiktplatser för bl.a kråkfåglar som snabbt upptäckt ev fågelbon, gavs träd och buskar ingen pardon. Fågellivet på strandängen svarade omedelbart på skogsskövlingen och under 1995 har såväl storspov som rödbena, sånglärka och sydlig gulärta häckat på den öppna strandängen. De har varit frånvarande här sedan strandängsslåttern upphörde på 1940-talet!

En förutsättning för ett bestående fågelliv är att strandängarna hävdas. Det vore en utopi att försöka återskapa den tidigare lieslåttern. Därför har vi valt att sätta in betesdjur på ängarna i stället.

Hasse Tolförs ungdjur har gjort ett fantastiskt jobb. Dessutom har HEMKÖP skänkt 6 dräktiga Herefordkor till Leksands naturvårdsfond, för att ytterligare förstärka strandängsbetet. Resultatet har inte uteblivit!

Den fattiga starrmaden ersätts nu av andra grässorter som dels är mer kortvuxna, men fram för allt är mer attraktiva för såväl boskap som fågelliv.

Kossorna har genom sitt tramp och bete tillskapat vattenspeglar i strandängen.

Många simänder, gäss och vadare har gynnats.

För att ytterligare öka den goda "slitage" på marken, kommer vi att ökat ut grishägnen intill fågeltornet i Lycka. I år ser vi resultatet av Spaxes viltgrisars närvaro under 1994. En sensationell markförbättring som sannolikt kommer att få många efterföljare runt om i landet!

Under 1996 kommer vi att utöka grisantalet från 2 suggor med kultingar till ca 10.

Våra highland cattle kommer också att återkomma till Limsjön efter översvämningskatastrofens år 1995.

I dag är Juvas Magnus Andersson och Peter Eliasson fodervärdar åt höglandsboskapen. Strandängarna har utökats och omfattar nu också starrmaden längs hela Limasidan av Limsjön.

Hjorthagen

Den lilla dammen som fågelklubben grävde upp i Hjorthagen vid järnvägsstationen kommer också att förstöras under vintern. Vi hoppas genom tillskapande av en vattenspegel där, att kunna locka häckande andfåglar samt ev smådopping och rörhöna.

Övriga aktiviteter

***Vandringsleden** är ett provisorium som utnyttjas av flera tusen besökare. Spången är mycket hal och olyckor har redan skett. Därför arbetar kommunen hårt för att få till en grusad stig runt delar av sjön.

***Gångbro** över riksvägen. Limsjön besöks årligen av flera tusen små barn som med sina lärare eller föräldrar, med hjärtat i halsgropen måste passera riksvägen för att ta sig till fågeltornet vid Statoil och Highland-

kossorna. Därför är en gångbro över riksvägen ett minst lika angeläget projekt som vandringsleden. En ansökan om bidrag från EU's så kallade strukturfonder kommer att sändas iväg under december månad.

***Utrotningshotade husdjursraser.** Under sommaren har vi ställt iordning en hage för rödkulla, fjällkor och skogsfår intill den gamla ödegården i Lycka. De exotiska djurens närvaro har varit mycket uppskattad. Dessutom har de gjort en stor nytta som markvårdare.

Nelly, Hemköps kelgris som ensam lockat tusentals besökare till Limsjön, kommer att få större utrymme att böka igenom under sommaren 1996. Grishagen kommer att sträcka sig från infarten vid Norsbro, runt fågeltornet och ut i sjön. Tack, säger staren, sothönan och skedanden!

***Fågeltornet vid Norsbro** har sett sina bästa dagar och vi hoppas via ALU, att kunna uppföra ett nytt fågeltorn under 1996.

***Det gamla stenhuggeriet** vid dammen, har blivit centrum för en timringskurs och en konstateljé. Vi hoppas att dessa verksamheter kommer att fortsätta, men vill också ställa iordning en samlingslokal i övervakningen på den gamla timmerbyggnaden vid dammen.

***Ringmärkningen** fortsätter nu med Inga-Lill Paulsen Andersson som märkarbas. En ny nätgata har tagits upp i vassen intill Statoil-tornet. Det har visat sig vara en spännande fångstplats.

***Fornlämningar.** Länets äldsta, mänskliga

bosättning är funnen intill riksvägen vid Limsjön. Kommunen hoppas kunna exponera den mycket märkliga stenåldersbosättningen på något sätt.

***Sportfisket.** Alla är rörande överens om att Limsjöns restaurering blivit ett lyft inte bara för fågellivet utan för samhället i stort. Våra antagonister så här långt, finns inom sportfiskarna. Det höjs många kritiska röster mot att vi genom hävningen gynnar gäddans förekomst i Älven och Siljan, men det finns också de som tycker att vi förstört för gäddan genom dammens tillkomst. Utan att ha tagit ställning för eller emot, hoppas vi ändå att gäddans närvaro skulle utnyttjas bättre. Den är svåriskad under lekperioden, men vilka bitar det går i Limsjön, 10 kilos är inte ovanliga!

Limsjön är således inte bara en fågelangelägenhet. Flanörer, golfspelare, fiskare, kulturintresserade, skolorna och förskolorna, jordbrukare och andra djurintresserade m.fl vill vara med och dela på kakan.

Gunnar Lind företräder fågelintresset, men som kommunal naturvårdare måste jag tänka lite vidare.

Jag hoppas att alla parter kan samsas kring Limsjön. Den är kanske landets per ytenhet mest innehållsrika våtmark. Det skall den förbli!

Kommentar till kartan: Inger och Kjell Lundqvist i Sunnäng har skapat en digital karta över Limsjön. Här kan Du se vad vi vill med Limsjön.

Storlom

Foto: Tero Niemi

Smålom

Foto: Janos Jurka/N

PROJEKT LOM

✎ Anders Hans

Det är sensommarnatt. Dagens värmande solstrålar dröjer sig kvar bland träden. Fullmånen hänger lågt över trädtopparna och kastar sitt glittrande silversken över sjön. Inte ett ljud hörs i natten utom när det sprakar till och gnistorna från elden kastar sig mot de oändliga stjärnorna muntert glödande den korta sekund de lever. Plötsligt skärs tystnaden av och storlommens ensliga "klååi-kå, klååi-kå, klååi-kå, klååi" rullar över den spegelblanka sjön och studsar bort över bergen. Tystnaden lägger sig åter, men bara efter några sekunder besvaras de första ropen av en annan lom längre bort "klååi-kå, klååi-kå, klååi-kå, klååi". Det är här jag vill ta fram ett mycket passande ord ur Gunde Svans privata ordförråd; ståpäls. Det är nämligen så nära sanningen man kan komma.

Historik

Det hela började på hösten 1994. En oenig styrelse i Naturskyddsföreningen röstade nej till att starta ett faunavårdsprojekt för lommarna. Efter några underliga turer lyssnade man dock till slut på sina medlemmar och Projekt Lom var ett faktum. Numera driver Naturvårdsverket, Sveriges Ornitologiska Förening och Världsnaturfonden projektet tillsammans. Pengar finns anslagna från Naturvårdsverket, Världsnaturfonden och Alvins fond. Alvins fond har också bidragit med pengar till en länsinventering av i första hand Smålom i Värmland.

Hotad- eller inte

Varken Stor- eller Smålom är akut hotad idag. Lommen är dock väldigt känslig för vattenståndsregleringar och skogsdikningar, vilka bägge ju tyvärr är alltför vanligt förekommande idag. I takt med det ökade "fri-lufts-livet" på våra insjöar försämras också häckningsmöjligheterna för lommarna. Vid Storasjön i Gislaveds kommun i Småland planeras en stugby och campingplats bl.a för den tyska marknaden. Det kommer att medföra att strandskyddet till en del kommer att upphävas. Vem för de häckande Storlommarnas och Fiskgjusarnas talan mot "kontinenteuropéernas" blivande rekreationsort? Den största boven i dramat är dock kvicksilvret. I sin position som topppredator i näringskedjan är det lommarna som får i sig mest av alla eventuella gifter. Låter det bekant? Pilgrimsfalken nära nog utrotades av DDT och PCP som släpptes ut i naturen på sextio- och sjuttio-talet. I dag heter giftet kvicksilver. Ett annat gift men samma effekt. Försurningen i skog och mark bidrar också till att eventuellt i marken bundet kvicksilver frigörs och sköljs ut i våra sjöar...

Målsättningen

Med projekt Lom vill vi:

* Följa häckningsutfallet under en treårsperiod för både storlom och smålom i skilda delar av landet.

* samordna många av de inventeringar som

görs av enskilda personer och arbetsgrupper i landet.

* försöka upprepa 1971-73 års inventering av storlom i södra Sverige.

* Undersöka hur tungmetaller och klorerade kolväten påverkar lommarnas reproduktion.

* Väcka intresse och förståelse bland allmänheten för lommarnas situation.

* Få kommuner, regleringsföretag, skogsbolag och fiskevårdsföreningar att i sin planering ta hänsyn till de krav lommarna har på en ostörd häckningsmiljö.

* Ta fram en faunavårdsplan för lommen.

Hjälp lommarna

Vill du hjälpa oss att hjälpa lommarna, sätt gärna in en extraslant till **Projekt lom** när du betalar ditt medlemskap till Leksands Fågelklubb för nästa år. Kom ihåg att notera att det är till Projekt lom som pengarna

skall gå. I Leksands fågelklubb har vi tänkt att man "adopterar" en eller fler valfria sjöar inom kommunen och sedan håller koll på "sin" sjö. Du behöver inte fånga några fåglar, inte ens boet är det nödvändigt att hitta. Vi vill "bara" veta vilken av lomarterna det är som finns i sjön, hur många ungar lyckas den få fram om den häckar. Minst två besök bör du göra till "din" sjö per år, gärna fler förstås. "Adoptera" inte för många sjöar, eller sjöar som kan vara allt för svårinventerade, trots allt så skall ju projektet pågå i 3 år.

Välkommen med till några spännande inventeringsår!

För mer information och anmälan kontakta Leksands Fågelklubbs ansvarige för Projekt Lom:

*Anders Hans Storgärdesvägen 4B
793 32 LEKSAND Tel: 0247- 144 02*

Storlom

Foto: Gunnar Lind

Rapport från Projekt Pilgrimsfalk

✎ Bogdan Persson

För andra året i rad har Leksands fågelklubb bedrivit sk. "hacking" inom Projekt Pilgrimsfalk. Det handlar alltså om utplacering av pilgrimsfalkungar i syfte att återetablera den svenska stammen, vilken ju nästan var utrotad för ett tiotal år sedan.

Lokal Leksandsbröd

Som den trogne läsaren till informationsbladet kanske minns så drabbades ju lokalen "SK" av ett tungt bakslag. En Duvhök som fanns i området tog samtliga 3 ungar. Då höken sannolikt fanns där även i år, vågade vi inte riskera något, utan tog det säkra före det osäkra och flyttade denna hacking. Det var dock inte helt lätt att hitta ett lämpligt ställe som dessutom var duvhöksfritt. Ur sökandet efter ett sådant uppstod idén att placera falkarna i utkanten av Häradsbygden, på knäckebrödsfabriken Leksandsbröds över 30 meter höga silobyggnad. Stället är faktiskt inte så onaturligt som man skulle kunna tro. Falkarna ser betongbyggnaden som en klippbrant och i vissa fall kan helt vilda par välja liknande byggnader för häckning. Någon större fara för duvhöksattacker förelåg knappast på ett så öppet ställe. En annan fördel var att vi hade möjlighet att visa upp projektet för allmänheten och sprida information om Pilgrimsfalkarna. När sedan både Falkcentralen i Göteborg och Leksandsbröd hade ställt sig positiv till förslaget fattades så beslutet att genomföra detta.

Den 28 juni placerades följaktligen 2 hannar och 1 hona i en bur uppe på silobyggnaden. De första dagarna hålls falkarna inburade för att de skall vänja sig vid

utsikten och på så vis bli präglade på "bobranten". När så fåglarna är "flygmogna" öppnas burens framsida. Detta skedde kvällen den 3 juli. Dessa tillfällen då man släpper ut falkarna är alltid lite nervösa. Denna gång var det dessutom lite mer "experimentbetonat" än vanligt. Falkarna tog dock det hela med ro, vandrade ut och begav sig på upptäcktspromenad runt silobyggnaden. Ett stort måssällskap uppvaktade de tre syskonen under de första tjugo minuterna. De ledsnade så småningom en efter en och friden tog åter vid. Senare, under kvällen började tyvärr bekymren. Falkarna hoppar av någon anledning ner från silon. En av hannarna (Trapp) tar en flygtur på åtskilliga hundra meter, tursamt nog vände han om och satte sig på ett hustak i byn. Honan (Tripp) kunde vi få tag på och bära upp till buren igen, men den tredje falken (Trull) är spårlöst borta. Sedan följer några mardrömsdagar. Trapp är ute och ser sig om i byn men återkommer inte till silon där han borde hämta mat. Trull är fortfarande försvunnen. Vi får visserligen ständiga rapporter från byborna om falkar på hustak men ingen säker om Trull. Honan Tripp gjorde ett flygförsök varje dag, men det bar endast nedåt så vi fick hämta och bära upp henne igen... (Honorna är betydligt större än hannarna och behöver följaktligen ha flera dagar på sig att lära sig flyga).

Staren är en av falkarnas favoritbyten

Foto: Viking Olsson/N

Men så, den tredje dagen på morgonen återvänder bägge hannarna, Trapp och Trull, till silon för att äta frukost. Alla är samlade. Vilken lättnad. Den fjärde dagen efter utsläppningen gör även Tripp sin första flygtur värd namnet. Hon orkar visserligen inte flyga upp till buren igen utan hamnar åter på marken, men då förstår vi att det är sista gången vi behöver bära upp henne. Lyckan är fullständig. Sedan följer sorglösa dagar. Falkarna flyger efter konstens alla regler och börjar efterhand även göra utfall mot kajor, duvor och vid ett tillfälle ses en av hannarna försöka att jaga upp en kråka från marken. Det verkade som att kråkan visste att Pilgrimsfalkar aldrig slår sitt byte på marken, för den satt envist kvar. Falken var inte dummare än att han daskade till kråkan som nästan ramlade omkull. Först då fick kråkan nog och lyckades rädda sig in i några närliggande buskar. Under dessa dagar visade allmänheten ett mycket stort intresse för falkarna. Även medierna visade intresse för projektet. Särskilt medverkan i "Naturmorgon" i Riksradios P1 gjorde falkarna på Leksandsbröd till rikskändisar. Många turister passade på att ta vägen förbi, men det fanns entusiaster som åkte till Leksand från så avlägsna orter som Uddevalla enbart för falkarnas skull!

Så kom den 18 juli. Denna dag präglades av två mycket viktiga händelser. Honan lyckades med bedriften att fånga sitt första byte i form av en duva. Rekordtidigt, bör tilläggas. Det var endast 12 dagar sedan hon gjorde den ovannämnda premiärflygturen. Trull fick vara med och gotta sig. Vi svävade i lycka. Det hade vi nog inte gjort om vi hade känt till den andra händelsen som präglade den här dagen. Trapp, den

andra hannen syntes inte till under kvällen. Inte heller nästa dag syntes han till. Oron började komma krypande, den övergick så småningom till förtvivlan och allteftersom dagarna gick, till uppgivenhet. Något hade hänt honom. Det var också på tok för tidigt för att han skulle ha gett sig av. Vi började misstänka tåget som passerar i närheten. Efter ett par misslyckade eftersökningar anlätades spårhundar. Trapp hittades död efter järnvägsspåret några hundra meter bort. Vid det här laget kändes det nästan som en lättnad. Vi var ju redan inställda på att han hade förolyckats och det kändes bättre att få reda på vad som hade hänt. Antagligen hade han suttit på någon av ledningsstolparna utefter spåret och flugit ut framför tåget då det kom. Falkarna satt ofta på dessa stolpar under den här tiden, men knappast något alls sedan dess. Såg de vad som hade hänt deras bror?

I början av augusti hade de två överlevande falkarna upptäckt Limsjön och tillbringade oftast dagarna där. Det var precis vad vi hade hoppats på. Sjön, med sin omgivning bjuder på stora mängder byten i form av de tusentals fåglar som vistas där. Gräsand, tofsvipa och stare är några av de arter som fått sätta livet till. Åtminstone de två förstnämnda delades av de båda falkarna. Vid ett tillfälle sågs en blå kärnhöshanne åka på smisk, och det rejält. Trots upptäckten av Limsjön återvände de till silon varje kväll för att tillbringa natten där.

I skrivande stund, dvs i början på september, är falkarna fortfarande kvar i trakten men det är nog också de allra sista dagarna innan det bär iväg söderut. Vi önskar dem lycka till och hoppas på ett återseende om ett par år när det är dags för häckning,

förhoppningsvis någonstans här i Dalarna.

Slutligen vill jag framföra ett stort tack till alla som har ställt upp för projektet. Åtskilliga arbetstimmar har lagts ned på arbete och bevakning. Många har bidragit med värdefulla rapporter om falkarnas

framfart och förehavanden. Sist men inte minst, ett stort tack till våra sponsorer. Leksandsbröd, Axel Bergkvist AB, Moelven Dalaträ, AB Clas Ohlson, Handelsbanken Leksand, Leksands Kommun och NE&CO.

PRESSTOPP PRESSTOPP PRESSTOPP PRESSTOPP

Fredagen den 22 september hittades Trull död i Kristinehamn. Vad som har hänt vet vi inte ännu, men han har skickats ner till falkcentralen för obduktion.

Skall vi äntligen återfå häckande pilgrimsfalkar i något av de gamla falkbergen

Foto: Gunnar Lind

Invasion i Dalarna

✎ Anders Hans

Vad är det för en brunaktig fågel med vita prickar, svart hjässa och lång svart näbb som har suttit i nära nog i varenda cembratall som finns att uppbringa i Dalarna?

Fågeln är stor som en kaja och när den flyger ser det ut som den har satt en av kottarna i halsen.

Svaret på frågan som flera dalmasar och kullor har ställt sig:

Nötkråka av den smalnäbbade rasen *Nucifraga caryocatactes macrorhynchos*. Nötkråkan tillhör familjen kråkfåglar, *Corvidae*, och kan vid brist på kottar hemma i sibirien göra massutvandringar västerut. Nominatrasen, *Nucifraga c. caryocatactes* håller vanligen till på den europeiska kon-

inenten där den främst livnär sig på hasselnötter till skillnad från sin sibiriske rasfrände som alltså helst kalasar på cembratallens kottar. Den smalnäbbade har också en vilket namnet antyder något mer långsmal näbb. Vidare är den orädd och sitter ofta helt öppet.

Senast vi hade en sådan här invasion var på femtiotalet. Den har förstås setts därefter, men inte alls i sådana mängder.

Under några år på åttiotalet fanns en sydlig nötkråka invid ett hasselbestånd i byn Sättra mot Rättvik. Förhoppningsvis tycker några av dessa "sibirier" att det också vore kul att stanna kvar i Leksand. Det vore onekligen ett intressant tillskott i våran fauna.

Nötkråka

Foto: Bengt Lundberg/N

Dessa underbara backsvalor som trots allt haft ett ganska bra år 1995.

Foto: P. Roland Johanson/N

BACKSVALOR OCH ANDRA FÅGLAR I EN FRÅNVARANDE VÅR

När jag ifjol skrev artikeln om backsvalorna, framförde jag min optimism inför årets häckningssäsong. Fjolåret var ju ett eldorado för insektsätarna, med hög överlevnad bland backsvaleungarna (och dom adulta) som följd, vilket innebar att ett ökat antal häckningar var att vänta.

I början av maj, då svalorna anländer hem till våra breddgrader, blev jag dock alltmer pessimistisk. Kyligt väder, snö i skogen och is på sjöarna var vad vådrets makter hade att erbjuda. Den sjätte maj upplevde jag årets första möte med backsvalan. Det var åtskilliga tiotal som, i lag med ännu fler ladusvalor (dessa anlände några dagar tidigare) och enstaka hussvalor, strök kors och tvärs över den halvan av Insjön som var isfri. Inte var man direkt besvärad av myggen då man stod där vid stranden och upp-givet betraktade fåglarna, men den stora ansamlingens existens tydde på att någon slags föda trots allt fanns i luften. Det var dock svårt att känna den riktiga våryran som varje fågelskådare upplever när fåglarna återvänder från sina vinterkvarter. Inte blev det bättre av att ett rejält snöväder från mitten av maj lade allt under ett snötäcke som låg kvar i flera dagar. Under dessa dagar fick vi som utfodrar fåglarna uppleva många ovanliga gäster vid fågelborden. Sävsparvar och vinterhämlingar är visserligen fröätare, men uppträder knappast i trädgårdar under normala år.

I våras var det många som fick sådana besök. Hemma hos mig gick fiskmåsarna

och plockade i sig solrosfrön vid fågelbordet i brist på annat. Jag fick tag i lite gammalt kött som blev över från vinterns örn-utfodring och lade ut. Det var uppskattat. Måsar och trutar fyllde snabbt trädgården och när dessa skrämdes iväg av att någon gick ut i trädgården, passade en hungrig sädesärta (!?) på att plocka i sig köttet. Många fick tillfälle att beskåda järnsparvar och rödhakar vid sina fågelbord. Dessa fåglar är egentligen inga fröätare, men det var ju en tragedi som låg bakom. Åtskilliga fågar strök med. Just rödhaken var en av de värst drabbade. Under de kalla majdagarna kunde man felaktigt dra slutsatsen att det rädde invasion av rödhakar. De fanns ju överallt. Invasionen (om man kan tala om en sådan) var dock, endast från skog till bebyggelse. I skogen fanns ju ingen mat åtkomlig, så rödhakarna och många andra arter fick söka föda vid fågelbord och intill husväggar där snön först smälter bort.

Höstens ringmärkning vid Limsjön, med endast en bråkdel infångade rödhakar och flesta andra arter jämfört med tidigare år, bekräftar vårens dystra skörd.

Med en sådan vår bakom oss, åkte Stefan Alexandersson och jag ut för årets

första backsvaleinventering. Av förstaeliga skäl hade vi inga större förhoppningar om ett gott år. Verkligheten visade sig dock vara betydligt trevligare än befarat. Hela 301 bebodda bohål räknades ihop. Men detta var inte allt. I mitten av augusti ringde Martin Kniph från Bergsäng och tipsade om en ny koloni belägen i ett sandtag i området. Backsvalorna var visserligen utflugna vid det här laget, men bohålen fanns ju kvar. Jag uppskattade att 70 % av bohålen hade varit bebodda (vilket knappast är en över-skattning när det gäller nybildade kolonier där ju inga gamla hål finns), vilket gav resultatet 19 häckningar i Bergsäng. Sålunda hamnar summan på 320 häckande backsvalepar i Leksands kommun. I sanningens namn måste jag dock påpeka att exakt 50 av dessa par, faktiskt häckar på Gagnefs sida av kommungränsen, men då dessa kolonier var medräknade i samtliga tidigare inventeringar (fel kartläsning), får de vara med även i år.

Årets häckningar innebär en ökning med hela 63% jämfört med bottenåret 1994. Det

är den största noterade upphämtningen sedan heltäckande inventeringar för Leksand startades 1989. Inte så tokigt med tanke på vårens "terrorväder". För övrigt handlade det om 8 kolonier fördelade på 5 områden. 3 kolonier var belägna i sandtag där sammanlagt 101 backsvalepar häckade. Övriga 5 kolonier och 219 häckningar befann sig utefter Österdalälvens rasbranter.

Slutligen vill jag återigen uppmana alla att, som Martin Kniph, rapportera in eventuella nya kolonier i Leksand till undertecknad. De redan kända kolonierna finns i älvens rasbranter mellan rastplatsen vid Yttermo och Bäckenhavn nedanför Häradbygden, samt mellan gamla Leksandsbron och järnvägsbron. Ytterligare rasbrantskolonier finns nedanför Gråda strax norr om Djurabron. Sandtagskolonierna finns vid Heden, Igelberget, Söder Bergsäng samt vid vägen till Grävs grustag, där en liten koloni är belägen på Gagnefs sida om gränsen.

Bogdan Persson 0247/33312

Backsvalans brant behöver röjas!

Foto: Staffan Müller

Häckfågeltaxering, fågelatlas och punktrutt.

☞ *Staffan Müller*

Rapport till fågelatlas.

Liksom många andra amatörornitologer har Torolf Lindström antecknat fågelobservationer under många år.

Under 1980-talet fanns en möjlighet att systematisera observationerna genom att sammanfatta dem till "Fågel-atlas" en riksomfattande inventering av sveriges fåglar, baserad på iakttagelser inom ett begränsat område under flera års tid. Med hjälp av en skala katalogiserades fåglarna från att vara enstaka observationer till säkra häckningar. Detta arbete har inte givit en exakt bild av fågeltätheten i Sverige, men har ändå givit en bra bild över fåglarnas ungefärliga utbredning.

Torolf har under 10 års tid systematiskt inventerat ett område i Styr sjöbo. Tillsammans med tidigare observationer ger han en intressant beskrivning av fågellivets förändringar i våra trakter.

Punkttaxering

Under senare år har Torolf Lindström an-

vänt sig av en metod att inventera fågel som kallas för punkttaxering. Det är en ganska enkel metod som går ut på att man räknar fåglar under en viss tid på givna punkter. Felkällorna i denna metod kan vara många, men den är enkel och definitivt mindre tidskrävande än den häckfågeltaxering som t.ex Conny Land använder sig av i Sundsnäsområdet (presenterad i informationsblad nr 1/93).

Med utgångspunkt från många års fågel-skådande kan Torolf Lindström bl.a berätta att korpen först under slutet av 1960-talet dök upp i Styr sjöbo. Rosenfinken noterades första gången 1973. Grönsångaren har blivit vanligare medan vitryggiga hackspetten noterats flera gånger, men alla före 1950!

Punkttaxeringen i Styr sjöbo går igenom ett område som inte innehåller nämnvärt odlingslandskap.

3 punkter ligger i byn, 1 i en fäbod, de andra är skogsmark. Sammanlagt 20 punkter skall besökas vid minst ett tillfälle under samma tid på året.

Här följer en förteckning över Torolf

FÅGLARNAS LIV - ornitologi för nybörjare. 50 studietimmar med tyngdpunkten på fältstudier.
Ledare: Conny Land
Anmälan till Studieförbundet tel. 0247/13135

Lindströms fågelarter inom punktrutan:

Fåglar under häckningstid efter 1971.

Storlom	skäggdopp.	gräsand	kricka	knipa	storskrake
knölsvan	ormvråk	sparvhök	bivråk	orre	järpe
tjäder	trana	tofsvipa	enkelbeck.	morkulla	storspov
drillsnäppa	fiskmås	skrattmås	fisktärna	tamduva	ringduva
gök	sparvuggla	kattuggla	hornuggla	pärluggla	tornsvala
gröngöling	s.hackspett	m.hackspett	spillkråka	göktyta	sånglärka
ladusvala	hussvala	korp	kråka	kaja	skata
nötskrika	stjärtmes	talgoxe	blåmes	svartmes	tofsmes
talltita	nötväcka	trädkrypare	gårdsmyg	björkrast	taltrast
rödvinge	koltrast	buskskvätta	rödstjärt	rödhake	svarthätta
trädgårdss.	törnsångare	ärtsångare	lövsångare	gransångare	grönsångare
kungsfågel	grå flugs.	sv. flugsn.	järnsparv	trädpiplärka	sädesärta
törnskata	stare	grönfink	grönsiska	domherre	rosenfink
korsnäbb(?)	bofink	gulspurv	sävspurv	gråspurv	pilfink

Fåglar utom häckningstid eller under perioden 1937-1971

Sångsvan	rapphöna	kornknarr	skogsnäppa	nattskärna	tretåig hack.
vitrygg.hack	backsvala	lavskrika	stenskvätta	sidensvans	gråsiska
bergfink	ortolansparv	snöspurv			

Kommentar: Punkttaxeringen är väldigt enkel och förutsätter egentligen bara att man har goda kunskaper i hur fåglarna låter. I stysjöborutan kan man utläsa en del intressanta noter. Ex.vis fanns förr den vitryggiga hackspetten och nattskärnan, liksom ortolansparven och kornknarren. Dessa observationer kommer sannolikt ej att upprepas.

Följ Torolfs exempel. Även om det kan vara svårt att utläsa något vetenskapligt tendentiöst, är dessa långa serier av fågelobservationer mycket värdefulla. Mer om punkttaxeringsmetoden kan få veta genom Conny Land, fågelklubbens rapportsamordnare, tel. 0247/22545.

Kallelse till
Årsmöte
med Leksands Fågelklubb

Ärende enligt Stadgarna. Samling på Miljökontoret den 7 februari kl.19.00.
Välkomna! Styrelsen

Vad är Dalarnas Ornitologiska Förening DOF

☞ *Leif Berglund, sekr DOF*

Formellt, enligt våra stadgar, är DOF en idéell förening med uppgift att stimulera intresset för fågelskådning i Dalarna, öka förståelsen för fågelskydd och dokumentera fågelfaunan i landskapet. Föreningen är också **regionalförening** till Sveriges Ornitologiska Förening, SOF.

Till föreningen finns också knutna ett antal **lokala föreningar** runt om i landskapet. DOF har också ett mycket nära samarbete med Dala 212.

Konkret har vi många strängar på vår lyra. Inom det faunavårdande området har vi sedan snart 20 år, genom **Berguv Dalarna** fött upp och planterat ut berguv i länet. Totalt har ca 130 ungar släppts.

Skogsgruppen har genom idogt arbete lyckats övertyga länets "skogsfolk" om vikt av naturvårdshänsyn i skogsbruket. Föreningen är också remissinstans hos länsstyrelsen, vilket innebär möjlighet att påverka olika beslut i naturvårdsfrågor. Dessutom har föreningen en representant i **länsvilt-nämnden**.

Kontakten med våra ca 800 medlemmar hålls genom **tidningen Fåglar i Dalarna**, som kommer ut 4 gånger per år. Tidningen innehåller artiklar om fåglar och fågelmarker, obs-rapporter, exkursionsrapporter, mm.

Möten, vår och höst, med föredrag, bildvisning och diskussioner om fåglar är andra aktiviteter liksom den omfattande exkursionsverksamheten i våra hemmarker och resor till nära och fjärran mål för att titta på fågel.

Inventeringar av olika slag är naturligtvis en viktig ingrediens i föreningens verksamhet. Storspov, storlom, stare, back-, hus- och ladusvala och skrattmås är några specifika arter vi inventerat. Fjäll, myr, och skog är några biotoper som inventerats.

Är Du **intresserad** av att bli medlem i DOF är medlemsavgiften för nästa år 75 kronor och postgirot är **85 46 63-2**. Vill Du dessutom jobba aktivt inom föreningen i något av våra projekt är Du välkommen i gänget.

Gryssenstugan kommer att köpas av DOF och Leksands fågelklubb under vintern 1996. Pärlugglan blir närmsta granne!

Foto: Sören Stenberg

Dekalen är vår nya Logo-type. Anders Ståhl har format den.

Höjd medlemsavgift - ökade utgifter!

1996 höjer vi medlemsavgiften till 100 kr för vuxen fullt betalande.

Familjemedlemmar och ungdomar får även fortsättningsvis betala 30 kr/år.

Vi hoppas att ingen avstår sitt medlemskap p.g.a höjningen.

Just nu befinner sig föreningen i ett uppbyggnadsskede med investeringar i en klubblokal samt ett delägarskap (tillsammans med DOF) i **Gryssenstugan**.

Kapitalkostnaderna för **klubblokalen vid Norsbro** blir försumbara, men driften kommer att kosta en del.

Gryssenstugan som vi kommer att dela med Dalarnas ornitologiska förening kommer att kosta 25 000 kr samt hälften av avstyckningskostnaden (ca 6 000 kr).

Med tillgång till dessa två lokaler ökar våra möjligheter till gemensamma arrangemang och en förbättrad samvaro medlemmarna emellan.

Boka in Gryssenstugan redan nu!

Stugan är omodern men i mycket gott skick och rymmer ett 10-tal bäddar.. Den ligger vid sjön Gryssen sydväst om Ejen.

Varg och lo har sina hemmamarker här. Slagugglan har sitt revir vid stugan. Kungsörnen spanar av området och vid Oppejen ligger Dalberget/Vackerberget som delvis består av riktigt gammal skog.

I skrivande stund är ingen stugvärd utsedd, men hör tills vidare av dig till **Staffan Müller** på Miljökontoret, tel. 80 229, så får Du besked. Priset per bädd kommer att vara ca 30 kr per natt.

Välkommen till vildmark Leksand!

Dekaler och tröjor!

Äntligen har vi lyckats få till ett nytryck av fågelklubbens emblem. Anders Ståhl har stiliserat vår symbol tranan som nu finns att köpa som dekal samt på en T-tröja. 2 modeller finns att köpa, antingen med vida ärmar (miljövänlig bomull) eller med smälare ärmar. Färgen är grå.

Priset för dekalen är 5 kr/st.

T-tröjorna kostar 100 kr/st.

Kontakta **Anders Hans** för beställning: 0247/14402 eller 070/5114402, eller betala i förskott via det inbetalningskort för medlemsavgiften som bifogas detta nummer av informationsbladet.

Glöm ej att ange tröjstorlek!

Välkommen med på orrspel i april!

Foto: Lennart Mathiasson/N

Havsörnen finns på vår åtel!

Foto: Björn Eyvind Swahn/N

Vårprogram 1996

Fågelklubbens programaktiviteter passar såväl nybörjare som mer erfarna skådare. Kom alltid väl klädd med stövlar och kaffetermos!

Tubkikare, fågelbok och hankikare finns alltid att låna när något särskilt dyker upp.

- 7 februari **Årsmöte**
Årsberättelse i bild. Fika. Ärende enligt stadgarna.
Samling kl. 19.00 på Miljökontoret.
- 13 mars **Bildafton**
Taigans Fåglar. Kalle Bergström, prisbelönt falufotograf visar bilder från våra hemmamarker. Kl. 19.00 på Miljökontoret.
Pris: 20:-
- 8 april **Ugglevaka.**
Samling vid Norsbro kl. 20.00. Henry Pollack är ledare.
- 28 april **Orrspel.**
Samling vid Norsbro kl. 05.00. Ledare: Bosse Alexandersson.
- 12 maj **Fågelskådningens dag.**
Samling vid Norsbro kl. 06.00. Vandring runt sjön med bl.a ringmärkning.

Aktuella rapporter

Fr.o.m 1996 kommer vi att presentera några aktuella fågelobservationer i denna skrift. Conny Land är rapportmottagare och Du måste meddela honom när Du sett något anmärkningsvärt. Havsörnen tycks vara stationär i leksandstrakten. Limsjöobservationerna följs nu av andra. På åteln finns sannolikt 2 ex i november!

Bror Jobs har sett härfågel i Kråkbodarna och snösiskan är ovanligt talrik. Enstaka tallbitar har hittat hit liksom bändelkorsnäbb. Sannolikt kommer fler rapporter om dessa fåglar från de fruktbarande rönnbärsträden i tätorterna, senare i vinter. Anders Hans har varit på Sollerön och skådat Beigekindad skogstrast, inte illa! Avslutningsvis kan vi rapporetra såväl hämpling som steglits från Limsjön.